

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА АНАЛІТИЧНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА»**

*Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Спеціальність 051 Економіка
Освітня програма «Економічна аналітика та захист економіки»
Статус навчальної дисципліни обов'язкова
Мова навчання українська*

Дніпро – 2024

Ф 63 Фісуненко Н. Методичні рекомендації до навчальної дисципліни «Національна економіка» для здоб. вищ. освіти перш. (бакалавр.) рівня за спец. 051 «Економіка» ден./заоч. форм. навч. Дніпро : ДДУВС, 2024. 34 с.

РЕЦЕНЗЕНТ:

Ганна ПОЛЗІКОВА, доцент кафедри девелопменту нерухомості, фінансів, обліку та маркетингу Придніпровської державної академії будівництва та архітектури, кандидат економічних наук, доцент.

УКЛАДАЧ:

Надія ФІСУНЕНКО, завідувач кафедри аналітичної економіки та менеджменту Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат економічних наук.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Робоча програма навчальної дисципліни.....	5
Плани практичних та семінарських занять.....	16
Методичні поради для виконання індивідуальної роботи.....	25
Інформаційне та методичне забезпечення навчальної дисципліни.....	30
Додаток.....	32

ВСТУП

Національна економіка – це складна макросистема соціально-економічних відносин між суб'єктами господарювання, що має певну логіку побудови, функціонування, розвитку та різноманітні механізми регулювання. Аналіз соціально-економічних явищ і процесів, економічних категорій і економічних законів на макрорівні є складним і важливим завданням. Оцінка моделей економічної діяльності на внутрішньому ринку даної країни передбачає обґрунтування показників, за допомогою яких можна виміряти та оцінити ефективність та ефективність даної економічної системи на макрорівні.

Аналіз сучасного стану національної економіки, виявлення можливостей і перспектив її сталого розвитку представляє зацікавленість для сучасних майбутніх фахівців зі спеціальності 051 «Економіка», отже, особливості мінливого часу національної економіки та проблеми та виклики з якими вона зустрічається залишаються актуальною для фахівців з аналітичної економіки та її захисту.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає ґрунтовні теоретичні та прикладні аспекти економічних процесів сучасної соціально-економічних систем.

Методичні рекомендації з дисципліни «Національна економіка», містять робочу програму дисципліни, методичні рекомендації до семінарських та практичних занять та рекомендації для індивідуальної роботи здобувачів, критерії поточного та підсумкового контролю, а також перелік рекомендованих джерел.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни «Національна економіка»: ознайомити здобувачів вищої освіти із закономірностями і особливостями функціонування національної економіки, вивчення сукупності економічних відносин на макrorівні враховуючи особливості національної економічної безпеки.

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

Спеціальні компетентності:

СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин.

Преквізити: «Політекономія», «Вступ до фаху «Економіка».

Постреквізити: «Макроекономіка» «Економічний аналіз».

Програмні результати навчання:

ПРН3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.

ПРН4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

ПРН7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

ПРН9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

ПРН10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

ПРН11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.

Програма навчальної дисципліни

ТЕМА 1. НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА: ЗАГАЛЬНЕ ТА ОСОБЛИВЕ

Національна економіка як наука. Сутність поняття та зміст національної економіки. Особливості структури національної економіки, Моделі національної економіки та сучасна модель української національної економіки. Особливості системи макроекономічних показників національної економіки. Сучасний національний ринок, національне господарство, Особливості середовища національної економіки: природно-екологічне, економічне, політичне, соціальне, духовне, технологічний (техніко-економічний) уклад, соціальний уклад, соціально-економічний уклад, лібералізація, інституціоналізація, регіоналізація.

ТЕМА 2. ТЕОРІЯ СУСПІЛЬНОГО ДОБРОБУТУ ТА СОЦІАЛЬНО-РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Загальна економічна теорія добробуту. Соціальна стійкість та соціальна стабільність як ознака соціально орієнтованої національної економіки. Соціальний розвиток національної економіки. Сучасні моделі соціальної політики національної економіки. Соціальна політика української держави та її пріоритети.

Рівень та якість життя населення України, як показник її добробуту. Основні соціально-економічні індикатори рівня життя населення держави: грошові доходи і витрати, реальний ВВП на душу населення, реальна заробітна плата, природний приріст населення та середня тривалість життя, витрати бюджету на розвиток соціальної сфери. Структура і динаміка грошових доходів населення та їх диференціація. Поняття людського капіталу та особливості його формування. Методологія визначення індексу людського розвитку.

ТЕМА 3. ЕКОНОМІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ. ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ СТРУКТУРИ ТА ІНФРАСТРУКТУРИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Поняття структури та особливостей потенціалу національної економіки. Особливості економічного, природно-ресурсного, виробничо-технологічного, трудового, науково-технічного, внутрішньо-економічного потенціалу національної економіки. Експортний потенціал національної економіки і цільова ефективність суспільного виробництва та ресурсна ефективність суспільного виробництва. Людський капітал, як чинник формування людського потенціалу національної економіки. Структура та динаміка трудового потенціалу національної економіки. Освітньо-кваліфікаційний рівень робочої сили національної економіки. Конкурентоспроможність українського ринку праці.

Національний ринок: методологія та методика аналізу. Основні індикатори та умови функціонування товарного ринку. Конкурентне середовище на товарних ринках національної економіки. особливості конкурентного середовища в умовах перехідної економіки, передумови ефективної конкуренції. Аналіз конкуренції на товарних ринках. основні показники вимірювання діяльності основних товарних ринків:

Структура ринків в національній економіці: ринок товарів, ринок послуг, ринок житла (нерухомості), ринок засобів виробництва, ринок грошей, валюти, ринок цінних паперів, ринок інвестицій, ринок робочої сили, ринок інновацій, ринок інтелектуального продукту. Фондовий ринок. Сучасна інфраструктура ринку. Інфраструктура ринку як фактор ефективності конкурентного середовища. Трансакційні витрати учасників ринку.

ТЕМА 4. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ. ПРОГРАМУВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Зовнішньоекономічна політика держави: сутність і напрями її реалізації. Міжнародна конкурентоспроможність країни: поняття, зміст, основні складові і джерела. Індекс глобальної конкурентоспроможності. Рейтинг України в контексті складових конкурентоспроможності. Формування української моделі національної конкурентоспроможності.

Державна стратегія соціально-економічного розвитку країни. Державні пріоритети та цілі розвитку національної економіки. Сутність державного програмування, види програм. Макроекономічне планування як функція державного регулювання. Соціально-економічне прогнозування: сутність, принципи, методи, функції. Інформаційне забезпечення наукового прогнозування національної економіки.

ТЕМА 5. КРИМІНАЛІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ ЯК СИСТЕМНА ЗАГРОЗА РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА. НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА

Тіньова економіка як чинник дестабілізації економічного розвитку країни: її сутність, структура та функції. Причини і фактори криміналізації економіки. Економічна злочинність. Корупція, її сутність, типи та наслідки. Економіко-правові шляхи детінізації і декриміналізації економіки.

Економічна безпека в системі національної безпеки України. Концепція національної економічної безпеки. Інституційні основи системи національної економічної безпеки. Проблеми і пріоритети економічної безпеки України. Загрози національним економічним інтересам. Регіональні аспекти економічної безпеки України. Система управління національною економічною безпекою.

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль – це перевірка рівня засвоєння знань, навичок, вмінь та інших компетентностей за певний період навчання (навчальний семестр, навчальний рік).

З навчальної дисципліни «Національна економіка» передбачено:

- для денної /заочної форми навчання – екзамен.

Критерії та засоби оцінювання успішності навчання

Критерієм успішного проходження Здобувачем підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки визначається за допомогою якісних критеріїв і трансформується в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Критерії оцінювання аудиторної роботи Здобувачів

БАЛІ	ПОЯСНЕННЯ
5	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані в повному обсязі. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.
4	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом заняття навчальні завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями. Під час заняття продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.
3	Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні; практичні навички та вміння мають поверхневий характер, потребують подальшого напрацювання та закріплення; навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані, деякі види завдань виконані з помилками.
2	Питання, винесені на розгляд, засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру; практичні навички та вміння сформовані недостатньо; більшість навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки, які потребують подальшого усунення.
1	Курсант, студент, слухач не готовий до заняття, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, невпевнено відтворює терміни і поняття, що розглядалися під час заняття, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.
0	Відсутність на занятті

**Критерії оцінювання самостійної роботи Здобувачів
денної форми навчання**

БАЛЛИ	ПОЯСНЕННЯ
11-15	Питання, винесені на самостійну роботу, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі завдання, передбачені самостійною роботою, виконані в повному обсязі. Під час самостійної роботи продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання та розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні чинного законодавства, економічної теорії та практики.
6-10	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями. Під час самостійної роботи продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні чинного законодавства, економічної теорії та практики.
1-5	Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні; практичні навички та вміння мають поверхневий характер, потребують подальшого напрацювання та закріплення; поставлені завдання, передбачені планом самостійної роботи, виконані, деякі види завдань виконані з помилками. Окремі питання засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру; практичні навички та вміння сформовані недостатньо; більшість навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки, які потребують подальшого усунення.
0	Здобувач не готовий до виконання самостійного завдання, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.

**Критерії оцінювання індивідуальної роботи Здобувачів
денної форми навчання**

БАЛЛИ	ПОЯСНЕННЯ
11-15	Питання, винесені на самостійну роботу, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі завдання, передбачені самостійною роботою, виконані в повному обсязі. Під час самостійної роботи продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання та розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні чинного законодавства, економічної теорії та практики.
6-10	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями. Під час самостійної роботи продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні чинного законодавства, економічної теорії та практики.
1-5	Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні; практичні навички та вміння мають поверхневий характер, потребують подальшого напрацювання та закріплення; поставлені завдання, передбачені планом самостійної роботи, виконані, деякі види завдань виконані з помилками. Окремі питання засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру; практичні навички та вміння сформовані недостатньо; більшість навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки, які потребують подальшого усунення.
0	Здобувач не готовий до виконання самостійного завдання, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.

**Критерії оцінювання самостійної роботи Здобувачів
для заочної форми навчання**

БАЛЛИ	ПОЯСНЕННЯ
21-30	Питання, винесені на самостійну роботу, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі завдання, передбачені самостійною роботою, виконані в повному обсязі. Під час самостійної роботи продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання та розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні чинного законодавства, економічної теорії та практики.
11-20	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями. Під час самостійної роботи продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні чинного законодавства, економічної теорії та практики.
1-10	Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні; практичні навички та вміння мають поверхневий характер, потребують подальшого напрацювання та закріплення; поставлені завдання, передбачені планом самостійної роботи, виконані, деякі види завдань виконані з помилками. Окремі питання засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру; практичні навички та вміння сформовані недостатньо; більшість навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки, які потребують подальшого усунення.
0	Здобувач не готовий до виконання самостійного завдання, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.

**Критерії оцінювання індивідуальної роботи Здобувачів
для заочної форми навчання**

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
7-10	Питання, винесені на самостійну роботу, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі завдання, передбачені самостійною роботою, виконані в повному обсязі. Під час самостійної роботи продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання та розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні чинного законодавства, економічної теорії та практики.
4-6	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями. Під час самостійної роботи продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні чинного законодавства, економічної теорії та практики.
1-3	Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні; практичні навички та вміння мають поверхневий характер, потребують подальшого напрацювання та закріплення; поставлені завдання, передбачені планом самостійної роботи, виконані, деякі види завдань виконані з помилками. Окремі питання засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру; практичні навички та вміння сформовані недостатньо; більшість навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки, які потребують подальшого усунення.
0	Здобувач не готовий до виконання самостійного завдання, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.

Розрахунок підсумкової оцінки з дисципліни «**Національна економіка**» здійснюється відповідно до формули:

$$P = PK + E \leq 100,$$

де PK – бали за поточний контроль (40-60 балів),
E – бали за результатами складання екзамен.

Для денної форми навчання

Поточний контроль (ПК)			Підсумковий контроль ЕКЗАМЕН (Е)
Аудиторна робота	Самостійна робота	Індивідуальна робота	
≤ 30	≤ 15	≤ 15	
≤ 60			
Підсумкова оцінка у випадку екзамену (П) = ПК+ Е ≤ 100			≤ 40

Для заочної форми навчання

Поточний контроль (ПК)			Підсумковий контроль ЕКЗАМЕН (Е)
Аудиторна робота	Самостійна робота	Індивідуальна робота	
≤ 20	≤ 30	≤ 10	
≤ 60			
Підсумкова оцінка у випадку екзамену (П) = ПК+ Е ≤ 100			≤ 40

Критерії переведення оцінок за 100-бальною шкалою у національну шкалу та шкалу ЄКТС для денної та заочної форми навчання

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою			Оцінка за національною шкалою
	Залік	Екзамен/ диференц. залік	Оцінка	
90–100	зараховано	Відмінно	А	<p>Пояснення</p> <p>«Відмінно» – теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі; сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі.</p> <p>«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання більшості з них оцінена кількістю балів, близькою до максимальної.</p>
83–89		Добре	В	

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за національною шкалою
	Залік	Екзамен/ диференц. залік	Оцінка
			Пояснення
75–82			С «Добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком; в основному сформовані практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальною кількістю балів, деякі види завдань виконані з помилками.
68–74		Задовільно	D «Задовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний не повністю, але прогалини не носять істотного характеру; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки.
60–67			E «Достатньо» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовані деякі практичні навички роботи; частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35–59	Незараховано	Незадовільно	FX «Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовані необхідні практичні навички роботи; більшість навчальних завдань не виконано або якість їх виконання оцінено кількістю балів, близькою до мінімальної; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання).
1–34			F «Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не засвоєний; не сформовані необхідні практичні навички роботи; всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки або не виконані взагалі; додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не призведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань.

Для навчальної дисципліни **«Національна економіка»** засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають: поточний контроль (може проводитись усно, письмово або у формі комп'ютерного тестування зокрема з використанням системи управління дистанційним навчанням «Moodle»), презентації результатів виконаних завдань та досліджень, студентські презентації та виступи на наукових заходах, виступу на семінарських заняттях, ділових ігор, рефератів, есе.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчений навчальної дисципліни					Вид контролю
	Всього	з них:				
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	
Семестр I						
Тема 1. Національна економіка: загальне та особливе	18	2	2	2	12	дискусія, усні опитування, презентація
Тема 2. Теорія суспільного добробуту та соціально-ринкової економіки	18	2	2	2	12	дискусія, усні опитування, презентація
Тема 3. Економічний потенціал національної економіки. Формування сучасної структури та інфраструктури національної економіки	18	2	2	2	12	дискусія, усні опитування, презентація
Тема 4. Зовнішньоекономічна політика держави. Програмування та прогнозування національної економіки	18	2	2	2	12	дискусія, усні опитування, презентація
Тема 5. Криміналізація економіки як системна загроза розвитку суспільства. Національна економічна безпека	18	2	2	2	12	дискусія, усні опитування, презентація
Всього за семестр I:	90	10	10	10	60	
Форма підсумкового контролю	Екзамен					

ТЕМА 1. НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА: ЗАГАЛЬНЕ ТА ОСОБЛИВЕ

Семінарське заняття – 2 год.

Навчальна мета заняття: ознайомлення здобувачів з такими основними поняттями: національна економіка, структура національної економіки, національне господарство, сутність національної економіки, структура національної економіки, національний ринок, національне господарство, інтеграційний тип еволюції.

План заняття:

1. Національна економіка як наука, сутність національної економіки, структура національної економіки.
2. Національний ринок, національне господарство, інтеграційний тип еволюції.
3. Моделі національної економіки, сучасна національна економіка, система макроекономічних показників.

Підготувати відповіді на дискусійні питання:

(цільові виступи здобувачів вищої освіти з презентаційним матеріалом для розкриття дискусійних питань)

1. Визначте сутність поняття «національна економіка», чим категорія «національна економіка» відрізняється від категорії «соціально-економічна система»?
2. Розкрийте відмінність національної економіки від навчальної дисципліни «Політекономія»?
3. Дайте визначення поняття національний ринок і чим він відрізняється від внутрішнього ринку національної економіки?
4. З якими науками тісно співпрацює та перетинається національна економіка?
5. Доведіть зв'язок національної економіки з іншими економічними дисциплінами?
6. Ознаки національної економіки як єдиного складного господарського організму.
7. Розкрийте основні економічні показники національної економіки.
8. Розкрийте основні моделі національних економік світу.
9. Модель розвитку української економіки: етапи становлення та характерні риси.
10. Формування олігархії. Олігархічна пастка.
11. Інклюзивний розвиток українського суспільства
12. Як та на яких рівнях взаємодіють суб'єкти національної економіки?
13. Що таке господарська культура? Назвіть її складові.
14. Охарактеризуйте господарську культуру України.
15. Які чинники впливають на формування господарської культури?

Навчальна мета заняття: ознайомлення здобувачів з основними поняттями середовище національної економіки, соціально-економічний уклад, лібералізація, інституціоналізація, регіоналізація.

План заняття:

1. Середовище національної економіки: природно-екологічне, економічне, політичне, соціальне, духовне, технологічний (техніко-економічний) уклад, соціальний уклад.
2. Соціально-економічний уклад, лібералізація, інституціоналізація, регіоналізація.

Підготувати відповіді на дискусійні питання:

(цільові виступи здобувачів вищої освіти з презентаційним матеріалом для розкриття дискусійних питань)

1. В чому сутність поєднання формаційного та цивілізаційного підходів на сучасному етапі розвитку?
2. Які рівні налічує сучасна структура економічних досліджень, в чому їх значення для дослідження національної економіки?
3. В чому полягає економічний зміст теорії постіндустріального суспільства?
4. Як можна використати історію розвитку українських земель для формування актуальних заходів економічної політики?
5. Які завдання має на меті вивчення національної економіки?
6. Які спільні риси має будь-яка національна економіка?
7. Особливості формування та розвитку національної економіки України.
8. Хто є суб'єктами національної економіки?
9. Які соціально-економічні цілі переслідує кожен з суб'єктів національної економіки?
10. Визначте загальне, особливе та одиничне в національній економіці України.
11. Охарактеризуйте середовище національної економіки.
12. Порівняйте джерела саморозвитку національної економіки.
13. В чому полягає технологічна багатокладність національної економіки?
14. Яке місце займає Україна в системі типів історичного розвитку?
15. В чому полягає унікальність національної економіки України?

**ТЕМА 2. ТЕОРІЯ СУСПІЛЬНОГО ДОБРОБУТУ
ТА СОЦІАЛЬНО-РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ**

Навчальна мета заняття: ознайомлення здобувачів з основними поняттями принципи соціальної ринкової економіки, основні пріоритети та показники соціального розвитку національної економіки, стан соціальної сфери України, соціальна політика держави.

План заняття:

1. Принципи соціальної ринкової економіки.
2. Основні пріоритети та показники соціального розвитку національної економіки.

Підготувати відповіді на дискусійні питання:

(цільові виступи групи здобувачів вищої освіти (командний виступ) з презентаційним матеріалом для розкриття дискусійних питань)

1. Назвіть основні напрямки розвитку теорії суспільного добробуту.
2. Які особливості підходу до трактування суспільного добробуту у представників неокласичної економічної думки?
3. Які економічні школи стали основою для появи теорії соціального ринкового господарства?
4. В чому полягає науковий внесок цих шкіл у теорію соціального ринкового господарства?
3. В чому полягає сутність теорії соціального ринкового господарства?
5. Назвіть основні напрями та можливості використання досвіду розбудови соціального ринкового господарства в Україні.

Практичне заняття – 2 год.

Навчальна мета заняття: ознайомлення здобувачів з особливостями стану соціальної сфери України та загальної соціальної політики держави.

План заняття:

1. Стан соціальної сфери України.
2. Соціальна політика держави.

Підготувати відповіді на дискусійні питання:

(цільові виступи здобувачів вищої освіти з презентаційним матеріалом для розкриття дискусійних питань)

1. В чому полягає науковий внесок цих шкіл у теорію соціального ринкового господарства?
2. В чому полягає сутність теорії соціального ринкового господарства?
3. Назвіть основні напрями та можливості використання досвіду розбудови соціального ринкового господарства в Україні.
4. Теорія суспільного добробуту: концептуальні підходи до розвитку господарств населення.
5. Теорія економіки добробуту та проблеми її реалізації в Україні
6. «Інтелектуальний капітал» як економічна категорія.
7. Теорії суспільного добробуту в класичній і неокласичній школі та вплив теорії добробуту на соціально-ринкову економіку.
8. Критерії суспільного добробуту в дзеркалі різних парадигм економічної науки.
9. Проблема екстерналій і шляхи її вирішення.
10. Суспільні блага, механізми їх виробництва та надання.
11. Теорія суспільного вибору.
12. Світовий досвід соціалізації як елементу стратегії економічного зростання.

ТЕМА 3. ЕКОНОМІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ. ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ СТРУКТУРИ ТА ІНФРАСТРУКТУРИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Семінарське заняття – 2 год.

Навчальна мета заняття: ознайомлення здобувачів з загальною характеристикою економічного потенціалу та його структурою.

План заняття:

1. Поняття та склад потенціалу національної економіки. Взаємозв'язок категорій «економічний потенціал» та «національне багатство».
2. Природоресурсний, демографічний та трудовий потенціал України.
3. Виробничий та науково-технічний потенціал.
4. Зовнішньоекономічний потенціал соціального споживання.

Підготувати відповіді на дискусійні питання:

(цільові виступи здобувачів вищої освіти з презентаційним матеріалом для розкриття дискусійних питань)

1. У чому полягає сутність поняття «економічний потенціал»?
2. Назвіть особливості природо-ресурсного потенціалу України.
3. Визначте перспективи розвитку природо-ресурсного потенціалу.
4. Яке значення для економіки країни мають рекреаційні ресурси?
5. Назвіть характерні особливості демографічного та трудового потенціалу України.
6. Визначте особливості та перспективи розвитку виробничого та науково-технічного потенціалу.
7. Сформулюйте напрями підвищення ефективності використання експортного потенціалу.
8. Визначте роль і значення потенціалу соціального споживання для розбудови соціальної, демократичної держави.
9. Які показники застосовуються для оцінювання рівня економічного потенціалу?
10. В чому полягає проблема ефективності використання економічного потенціалу національної економіки?
11. Охарактеризуйте особливості виробничо-технологічного потенціалу України.
12. Дайте визначення трудового потенціалу національної економіки та визначте його особливості для України.
13. В чому полягає важливість науково-технічного потенціалу та його використання для умов сучасного розвитку людства?

Практичне заняття – 2 год.

Навчальна мета заняття: ознайомлення здобувачів з загальною характеристикою інфраструктури національної економіки та ринку.

План заняття:

1. Інфраструктура: сутність та роль у механізмі функціонування національного ринку.
2. Характеристика основних елементів інфраструктури ринку.

Підготувати відповіді на дискусійні питання:

(цільові виступи здобувачів вищої освіти з презентаційним матеріалом для розкриття дискусійних питань)

1. Дайте визначення сутності поняття «інфраструктура ринку».
2. Охарактеризуйте основні елементи інфраструктури ринку національної економіки.
3. Розкрийте функції інфраструктури ринку.
4. Розкрийте та визначте всіх посередників біржової торгівлі й охарактеризуйте їх діяльність.
5. Що являє собою товарна біржа, які її основні функції?
6. Яку роль відіграє фондова біржа як елемент інфраструктури?
7. Покажіть значення ринкової інфраструктури в реальній трансформації економіки України.
8. Визначте і охарактеризуйте найважливіші етапи в історії біржової діяльності України.
9. Визначте і проаналізуйте кількісну динаміку бірж в Україні за останнє десятиліття.
10. Визначте основні складові фінансово-кредитної інфраструктури й охарактеризуйте їх особливості в Україні.

ТЕМА 4. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ. ПРОГРАМУВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Семінарське заняття – 2 год.

Навчальна мета заняття: ознайомлення здобувачів з основами інтеграції України до світового господарства та зовнішньоекономічної політики держави.

План заняття:

1. Інтеграція України до світового господарства.
2. Зовнішньоекономічна політика держави.

Підготувати відповіді на дискусійні питання:

(цільові виступи здобувачів вищої освіти з презентаційним матеріалом для розкриття дискусійних питань)

1. Які основні принципи зовнішньо-економічної діяльності Ви знаєте?
2. Дайте визначення суб'єктів і об'єктів ЗЕД.
3. Розкрийте сутність зовнішньоекономічних зв'язків та назвіть їхні основні форми.

4. Дайте визначення зовнішньоекономічної політики.
5. Назвіть основні напрями зовнішньоекономічної політики України.
6. Що таке цільова комплексна програма?
7. У чому полягає сутність програмування?
8. Розкрийте особливості цільових комплексних програм.
9. Охарактеризуйте довго-, середньо- й короткострокові програми економічного і соціального розвитку національної економіки.
10. Дайте класифікацію прогнозів зовнішньоекономічної політики держави.

Практичне заняття – 2 год.

Навчальна мета заняття: ознайомлення здобувачів з проведенням аналізу функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

План заняття:

1. Програмування та види державних програм національної економіки
2. Прогноз та прогнозування національної економіки
3. Методи та принципи прогнозування національної економіки

Практичне завдання:

(цільові виступи здобувачів вищої освіти з презентаційним матеріалом для розкриття дискусійних питань – кожен здобувач обриє різний період досліджень починаючи з 2000 до 2022 року періоди з здобувачів вищої освіти не повинні співпадати)

1. Проаналізуйте дані останнього рейтингу глобальної конкурентоспроможності «Всесвітнього економічного форуму».
2. Визначте основні конкурентні переваги України та її найслабші позиції.
3. Обґрунтуйте напрями ефективного використання перших та зміцнення других.

ТЕМА 5. КРИМІНАЛІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ ЯК СИСТЕМНА ЗАГРОЗА РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА. НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА

Семінарське заняття – 2 год.

Навчальна мета заняття: ознайомлення здобувачів з причинами і факторами криміналізації національної економіки.

План заняття:

1. Причини і фактори криміналізації економіки.
2. Економічна злочинність.

Підготувати відповіді на дискусійні питання:

(цільові виступи здобувачів вищої освіти з презентаційним матеріалом для розкриття дискусійних питань)

1. Що таке криміналізація економіки?
2. Які фактори сприяють криміналізації економіки?
3. У чому полягає причинно-наслідковий зв'язок між тіньовою економікою і криміналізацією суспільства?
4. Що таке економічна злочинність?
5. Основні ознаки та приклади економічних злочинів.
6. Корупція та основні типи корупції.
7. Соціально-економічні чинники та наслідки корупції.
8. Економіко-правові шляхи детінізації і декриміналізації економіки.
9. Вплив тіньової економіки на загрози економічній безпеці країни.
10. Тіньова економіка як загроза національній безпеці.
11. Тіньова економіка як негативний фактор економічної безпеки України.
12. Корупція і тіньова економіка в системі соціально-економічних відносин суспільства.

Практичне заняття – 2 год.

Навчальна мета заняття: ознайомлення здобувачів вищої освіти з сутністю та основними складовими національної та економічної безпеки.

План заняття:

1. Економічна безпека у системі національної безпеки України.
2. Проблеми і пріоритети економічної безпеки України.
3. Загрози національним економічним інтересам.
4. Система управління національною економічною безпекою.

Практичне завдання:

На сайті Національного антикорупційного бюро України у розділі «Діяльність» / «Звіти» / «Звіти про роботу» ознайомтеся з останнім звітом: https://nabu.gov.ua/sites/default/files/reports/zvit_0.pdf.

Дайте відповіді на дискусійні питання:

1. У чому полягає специфіка національної економічної безпеки як економічної категорії?
2. Що таке національні економічні інтереси?
3. За якими ознаками класифікуються загрози економічній безпеці держави?
4. Назвіть базові елементи структури концепції національної економічної безпеки.
5. Охарактеризуйте основні принципи захисту як базового елементу системи національної економічної безпеки.

Практичні завдання:

1. Визначте головні, реальні та потенційні на Ваш погляд, загрози економічній безпеці України на сучасному етапі розвитку та обґрунтуйте стратегічні напрями їх нейтралізації (або попередження).

2. Користуючись даними Державної служби статистики України, Національного банку України, оцініть фактичний стан економічної безпеки в Україні. Заповніть табл. 1.

Таблиця 1

Основні показники (індикатори) економічної безпеки держави

№ з/п	Показники	Граничні показники	Фактичний стан в Україні
1	ВВП на душу населення: – від рівня розвинутих країн – від загальноосвітнього рівня	$\geq 50 \%$ $\geq 100 \%$	
2	Частка у промисловому виробництві, %	$\geq 70 \%$	
3	Обсяг інвестицій (% до ВВП)	$\geq 25 \%$	
4	Асигнування на науку (% до ВВП)	$\geq 2 \%$	
5	Рівень безробіття, %	$\leq 7 \%$	
6	Рівень інфляції за рік, %	$\leq 20 \%$	
7	Державний борг (% до ВВП)	$\leq 60 \%$	
8	Дефіцит бюджету (% до ВВП)	$\leq 5 \%$	
9	Грошова маса (% до ВВП)	$\geq 50 \%$	
10	Обсяг іноземної валюти відносно гривневої маси (коефіцієнт доларизації), %	$\leq 10 \%$	
11	Частка населення за межею бідності, %	$\leq 10 \%$	
12	Рівень продовольчої залежності (частка спожитих імпортних продуктів харчування), %	$\leq 30-35 \%$	
13	Кредитно-дебіторська заборгованість (% до ВВП)	$\leq 10-15 \%$	
14	Відношення загально торгівельного обігу (% до ВВП)	$\leq 25 \%$	
15	Рівень капіталізації фондового ринку (% до ВВП)	$\geq 20 \%$	
16	Тіньова економіка, (% до ВВП)	$\leq 20 \%$	

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ

Процес виконання індивідуальної роботи складається з наступних етапів:

1. Ознайомлення з рекомендованою літературою та добір додаткових джерел.
2. Визначення основних теоретичних проблем, які мають бути вирішені в роботі.
3. Складання плану теоретичних питань роботи
4. Підготовка реферату (або есе).

Термін виконання самостійної та індивідуальної роботи:

- **початок роботи** починається після першої ознайомчої лекції з навчальної дисципліни;
- **закінчення та здача роботи на перевірку** на чотирнадцятому навчальному тижні (останній тиждень листопада).

Тематику для індивідуальної роботи здобувачі вищої освіти обирають самостійно за бажанням (попередньо обговоривши теми з викладачем) (Додаток 1).

Вимоги оформлення роботи

Індивідуальна робота, як правило, виконується з використанням ПК та прикладних програмних засобів. Текст роботи має бути написаний українською мовою, грамотно, чітко, без повторень у форматі А4 (у т.ч. таблиці, схеми, діаграми, графіки тощо).

У готовому тексті роботи не дозволяється скорочувати слова та використовувати аббревіатури (крім загальноприйнятих).

Текстова частина. Текст роботи має бути надрукований з інтервалом півтора рядкових інтервали та висотою літер і цифр не менш, ніж 1,8 мм (шрифт 14 Times New Roman).

Текст повинен мати поля з 4-х боків аркуша: верхнє і нижнє не менше 20 мм, ліве – 25 мм, праве – не менше 15 мм.

Сторінки нумерують арабськими цифрами разом з титульною сторінкою.

Рубрикація. Текст роботи поділяють на окремі питання.

Наприклад:

ЕКОНОМІЧНА ГЛОБАЛІЗАЦІЯ: СУТНІСТЬ ТА ХАРАКТЕРНІ РИСИ

Текст реферату (ВСПУП, ПЛАН).

ВИСНОВКИ.

Список використаних джерел.

Ілюстрації. Ілюстрації (рисунки, схеми, графіки, діаграми) слід розташовувати у роботі безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на початку наступної сторінки. Всі рисунки, слід нумерувати послідовно в межах кожного розділу, за виключенням ілюстрацій, графіків, схем поданих у додатках.

Номер ілюстрації складається з номера пункту і порядкового номера, відокремлених крапкою, наприклад, «Рис. 1.2. Структура органів державної фіскальної служби України» (другий рисунок першого пункту). Номер та назва розміщують під ілюстрацією.

Якість ілюстрації повинна забезпечувати їх чітке відтворення. Ілюстрації повинні бути підготовлені власноруч а не скопійовані з іншого джерела.

В залежності від дослідження, його задач та розмірів в роботі можуть бути використані діаграми та графіки, які готуються автором власноруч, за допомогою відповідних програм та мати вигляд (площинні, лінійні та об'ємні).

В свою чергу «площинні» діаграми поділяються на секторні, стовпчикові, квадратні, кругові. При побудові цих діаграм слід дотримуватись таких правил:

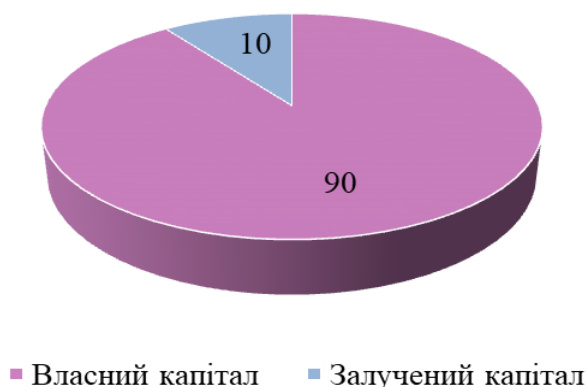
- стовпчики повинні бути однакової ширини;
- їх слід розміщувати на однаковій відстані один від одного або щільно;
- поряд з масштабною шкалою слід розташовувати цифрові написи.

Секторна діаграма – це коло, поділене на сектори. Цей вид діаграм використовується для характеристики структури або структурних зрушень.

Лінійні діаграми широко використовуються для характеристики виконання плану, розвитку явищ упродовж часу, при вивченні зв'язку між ознаками та законами розподілу. Лінійні діаграми будуються на координатному полі чи на числовій сітці. На осі абсцис слід відкладати у вибраному масштабі час, на осі ординат – значення показників на цей період часу.

Після назв діаграм, рисунків, графіків крапка не ставиться.

Приклад оформлення рисунку

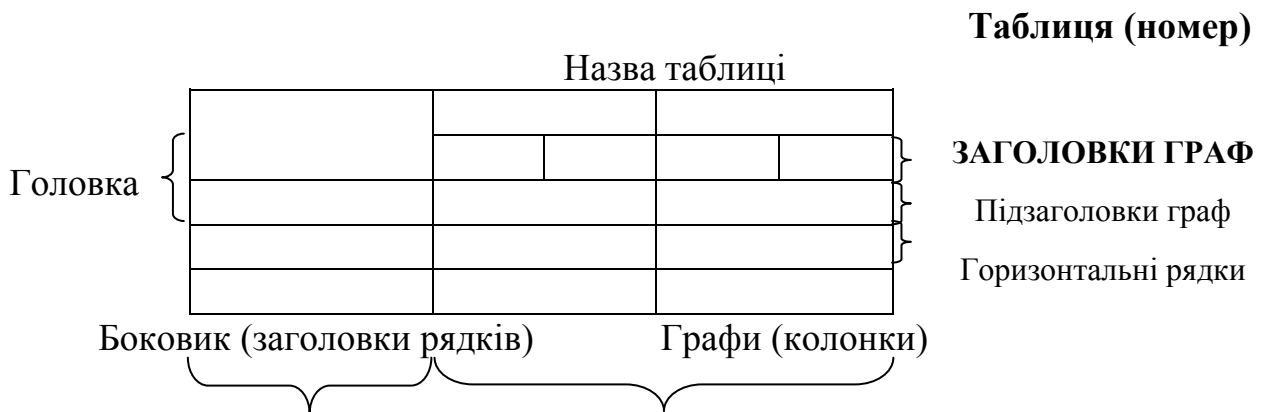

Рис.2.5. Середньорічна кількість працюючих на суб'єктів малого підприємництва – фізичних осіб в період з 2015 по 2018 рік*

*Джерело: побудовано на основі 112, с. 3]

Таблиці. Цифровий матеріал, як правило, оформлюють у вигляді таблиць. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово «таблиця» починають з великої літери. Назву не підкреслюють.

Приклад побудови таблиці:

Горизонтальні та вертикальні лінії, які розмежовують рядки таблиці, а також лінії зліва, справа і знизу, що обмежують таблицю, можна не проводити, якщо їх відсутність не утруднює користування таблицею. Діагональне ділення головок таблиць не допускається.

Розмір головки таблиці не регламентується, але висота рядка повинна бути не менша 8 мм (шрифт № 10).

На всі таблиці мають бути посилання в тексті звіту. Таблиці слід нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу, за винятком таблиць, що наводяться у додатках. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою, наприклад, Таблиця 2.1. – перша таблиця другого розділу.

При перенесенні частини таблиці на наступну сторінку допускається заміна її головки або боковиків відповідними номерами, нумеруючи арабськими цифрами (як у першій частині таблиці). Слово «таблиця___» вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть: «Продовження таблиці __» з зазначенням номера таблиці.

Заголовки граф та рядків таблиць слід писати з великої літери, а підзаголовки з малої літери, якщо вони складають одне речення із заголовком. Якщо вони мають самостійне значення, то пишуться з великої літери. В кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставлять.

Заголовки і підзаголовки граф вказуються в однині. Заголовки граф, як правило, записують паралельно рядкам таблиці. У разі необхідності допускається перпендикулярне розташування заголовків граф.

Таблицю з великою кількістю рядків можна перенести на інший аркуш. При перенесенні таблиці на іншу сторінку назву вміщують тільки над її першою частиною. Таблицю з великою кількістю граф можна ділити на частини і розташовувати одну частину під іншою в межах однієї сторінки.

Графу «номер за порядком» в таблицю включати не допускається. При необхідності нумерацію показників, параметрів або інших даних слід вказувати в першій графі (боковику) таблиці безпосередньо перед їх назвою.

Таблицю (залежно від її розміру) розташовують під текстом, у якому вперше надається посилання на неї, а при необхідності - у додатку. Допускається розташування таблиці уздовж довгого боку аркуша документа.

Якщо всі параметри (показники), що наведені в графах таблиці виражені в одній і тій же одиниці величин, тоді її позначення можна розташувати над таблицею справа, а при поділі таблиці на частини - під кожною її частиною. Якщо у більшості граф таблиці наведені показники (параметри), що виражені одними і тими ж одиницями фізичних величин (наприклад, у тисячах гривень), але є графи з показниками, що виражені в інших одиницях фізичних величин, то над таблицею слід писати найменування переважаючого показника і позначення його фізичної величини, а в підзаголовках інших граф наводити розмірність інших параметрів.

Якщо чисельні значення величини в графах таблиці виражені в різних одиницях фізичної величини, їх позначення (розмірність) показують у підзаголовку кожної графи.

Позначення одиниці фізичної величини, загальної для усіх даних в рядку, слід вказати після її найменування.

Числове значення показника проставляють на рівні останнього рядка найменування показника. Значення показника у графі, яке наводиться у вигляді тексту, записують на рівні першого рядка найменування показника.

Приклад оформлення таблиці

Таблиця 1.2.

Рейтинг України за показниками сфери міжнародної торгівлі*

Показник	Рейтинг України	Три найкращі країни	Три найгірші країни
Документи на експорт	31 з 40	Франція, Канада, Естонія	Туреччина, Польща, Франція
Час на експорт	33 з 40	Естонія, Данія	Туреччина, Польща, Франція

*Джерело: складено на основі [149, с. 23-29]

Після таблиці обов'язково має бути вказано джерело (так само як і у випадку з ілюстрацією). Між ілюстрацією або таблицею і продовженням наукової роботи повинен бути 1 інтервал.

Текст, що повторюється в рядках однієї і тієї ж графи та складається з однозначних слів, які чергуються з цифрами, замінюють лапками. Якщо текст, що повторюється, складається із двох і більше слів, при першому повторенні його замінюють словами «те ж», а далі – лапками. Якщо попередня фраза є частиною наступної, то допускається заміна її словами «те ж» і додати додаткові відомості.

Не допускається заміняти лапками цифри, які повторюються, математичні знаки, процента і номери, позначення нормативних документів.

У разі відсутності окремих даних, в таблицю слід поставити прочерк.

Цифри в графах таблиць повинні проставлятися так, щоб розряди чисел по всій графі були розташовані один під другим, якщо вони відносяться до одного показника. В одній графі повинна бути дотримана, як правило, однакова кількість десятинних знаків для всіх значень величин.

Таблиці, за необхідністю, можуть бути перелічені у змісті з зазначенням їх номерів, назв (якщо вони є) та номерів сторінок, на яких вони розміщені.

Формули. Формули розташовують безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються, посередині сторінки. Вище і нижче кожної формули повинно бути залишено не менше одного вільного рядка.

Формули слід нумерувати порядковою нумерацією в межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули, відокремлених крапкою, наприклад, формула (1.3.) – третя формула першого розділу.

Номер формули зазначають на рівні формули у дужках у крайньому правому положенні на рядку.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів, що входять до формули, слід наводити безпосередньо під нею у тій послідовності, в якій вони наведені у формулі. Пояснення значення кожного символу слід давати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають з абзацу словом «де» без двокрапки.

Приклад оформлення формули

Інтегральний показник реалізації потенціалу сектору малого і середнього бізнесу повинен мати вигляд лінійної згортки:

$$ISME = \sum_{j=1}^m \alpha_j \times z_j \quad (1.1)$$

де α_j – вагові коефіцієнти, що визначають ступінь внеску j -го показника в інтегральний індекс;

z_j – нормалізовані значення вхідних показників x_j .

Формули, що йдуть одна за одною і не розділені текстом, відокремлюють комою.

Усі формули, якщо їх у роботі більше однієї, повинні нумеруватися наскрізною нумерацією арабськими цифрами, за винятком формул, які розміщені у додатках. Допускається нумерація формул у межах розділу. У цьому випадку, номер формули складається із номера розділу та порядкового номера формули, які розділені крапкою (як показано вище для формули 1.1.).

Переносити формули на наступний рядок допускається тільки на знаках операцій, які виконуються, причому знак на початку наступного рядка повторюється. При перенесенні формули на знаку множення використовують знак « $\times$ ».

ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основні нормативні акти:

1. Конституція України. К. : Ін-т законодавства Верховної Ради України, 1996. 142 с.
2. Про Концепцію державної політики у сфері боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 21.10.2011 р. № 1000/2011.
3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України: Закон України від 28.08.2014 р. № 744/2014.
4. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України: Закон України від 26.05.2015 р. № 287/2015.
5. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України: Закон України від 16.06.2015 р. № 341/2015.
6. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України: Закон України від 24.09.2015 р. № 555/2015.
7. Про заходи щодо протидії зменшенню податкової бази і переміщенню прибутків за кордон: Закон України від 28.06.2016 р. № 180/2016.
8. Про контррозвідувальну діяльність: Закон України від 26.12.2002 р. № 374-IV.

Підручники та навчальні посібники:

1. Галушка З. І., Поченчук Г. М. Економіка: теорія і практика: підручник. Чернівці : ЧНУ, 2020. 232 с.
2. Котикова О. І., Горбаченко О. А., Олійник Т. Г. та ін. Національна економіка: навч. посібник (у рисунках, схемах і таблицях). Миколаїв : Іліон, 2020. 196 с.
3. Круша П. В. Національна економіка: підручник. К. : Каравела; Піча Ю. В., 2018. 536 с.
4. Носова О. Національна економіка: навч. посібник. К. : ЦНЛ, 2019. 512 с.
5. Шевченко Л. С. Національна економіка: навч. посібник. К. : Вид-во «Право», 2019. 82 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Безпалько О. В. Економіка праці та соціально-трудові відносини: навч. посібник. К. : Кафедра, 2020. 310 с.
2. Мельникова В. І. Національний економіка: навч. посібник. К. : ЦНЛ, 2019. 248 с.
3. Мокій А. І. Конкурентні стратегії безпеки розвитку України в глобальному середовищі: монографія. Львів : ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. Долишнього НАН України», 2019. 872 с.
4. Носова О. В. Національна економіка: навч. посібник. К. : ЦУЛ, 2019. 512 с.

6. Сірко А. Проблема якості економічного зростання України: теоретичні підходи та рутини політики. *Вісник ЗУНУ*. 2019. № 1. С. 1-21.

7. Чернявська О. В. Національна економіка: навч. посібник. К. : Алерта, 2018. 502 с.

Монографії та інші наукові видання:

1. Забарна Е. М., Козакова О. М., Чередниченко В. А. та ін. Парадигма інноваційного розвитку в умовах ринкової трансформації: монографія. Херсон : Олді+, 2019.

2. Проданова Л. В. Національний економічний розвиток: концепція, механізм, ресурсне забезпечення: монографія. К. ЦУЛ, 2018. 330 с.

Інші джерела:

5. Fletcher, J. (2018). An Empirical Examination of the Diversification Benefits of U.K. International Equity Closed-End Funds. *International Review of Financial Analysis*, 55, 23-34.

1. MSCI Index Performance. Morgan Stanley Capital International. URL : <https://www.msci.com/end-of-day-data-search>.

2. MSCI Market Cap Indexes. The MSCI Global Investable Market Indexes (GIMI) Methodology: Country Classification. Morgan Stanley Capital International. URL : <https://www.msci.com/market-capweighted-indexes>.

3. Rogach, O. I., & Dziuba, P. V. (2018). Exchange Rate Risks of International Portfolio Investments: Comparative Analysis of Ukrainian and other Frontier Markets. *Journal of Transition Studies Review*, 24(1), 31-45.

6. Альошина Т. А., Фісуненко Н. О., Сидоров О. А. Модель інноваційного розвитку промислового підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2022. № 3 (36). С. 25-33.

7. Дибя М. І. Діджиталізація економіки: світовий досвід та можливості розвитку в Україні. *Фінанси України*. 2018. № 7. С. 50-63.

8. Забарна Е. М. Наукове обґрунтування та запровадження системи організаційно-управлінських інновацій в розвитку регіону. *Проблеми економіки*. 2018. № 3. С. 152-156.

9. Звіт про проведення національної оцінки ризиків у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму. Київ, 2019.

10. Станкевич Ю. Ю. Сутність та характерні риси сучасного домогосподарства. *Формування ринкової економіки*. 2018. № 19. С. 40-46.

11. Фісуненко Н. О., Альошина Т. В. Інноваційна модель розвитку підприємства. *Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи*: матер. VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 23-24 вересня 2022 р.). Одеса, 2022. 596 с.

ДОДАТОК

Додаток 1

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Економічна система як конститутивна складова соціальної системи.
2. Соціально-економічний розвиток країни та його планування.
3. Корпоративні економічні інтереси розвитку, їх сутність та види.
4. Корпоративні економічні інтереси безпеки, їх сутність та види.
5. Корпоративні права, їх сутність, види та значення для життєдіяльності акціонерного товариства.
6. Тіньова економіка як форма загрози, її сутність та загальна характеристика.
7. Корупція як форма загрози, її сутність та загальна характеристика.
8. Економічні злочини як форма загрози, її сутність та загальна характеристика.
9. Недобросовісна конкуренція як форма загрози, її сутність та загальна характеристика.
10. Методики діагностики загроз, їх характеристики.
11. Основні механізми впливу держави на економічну безпеку економічну систему та механізми взаємодії у її забезпеченні.
12. Основна мета та завдання держави у забезпеченні економічної безпеки.
13. Основні чинники, що впливають на формування організаційної структури служби економічної безпеки та штату.
14. Класифікація загроз соціальній системі.
15. Форми загроз, їх сутність, зміст та механізми реалізації.
16. Видові функції методи та засоби забезпечення безпеки.
17. Безпекова діяльність як об'єкт та метод пізнання.
18. Сутність, структура та загальна характеристика технології управління безпековою діяльністю.
19. Соціальні аспекти економічної безпеки.
20. Безпека соціально-економічних систем в умовах глобалізації.
21. Соціальна відповідальність бізнесу.
22. Соціально-економічна складова національної безпеки.
23. Класифікація соціально-економічних систем країн у світовій економіці.
24. Трансформація соціально-економічних систем
25. Особливості соціально-економічних систем.
26. Соціально-економічні системи та їхні властивості
27. Критерії діагностики стану та визначення рівня безпеки організації.
28. Сутність та основні властивості соціальної системи.
29. Внутрішнє і зовнішнє середовище соціально-економічної системи.
30. Проблематика формування організаційної культури в сучасному менеджменті.

Для нотаток

Навчальне видання

Фісуненко Надія Олександрівна

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «НАЦІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА»

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Спеціальність 051 Економіка
Освітня програма «Економічна аналітика та захист економіки»
Статус навчальної дисципліни обов'язкова
Мова навчання українська

Редактор, оригінал-макет, дизайн – *Є. В. Коваленко-Марченкова,*
А. В. Самотуга

Формат 60x84/16. Друк – цифровий.

Гарнітура – Times New Roman. Ум.-друк. арк. 1,98. Обл.-вид. арк. 2,13.

Надруковано у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ
49005, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26, т. (056) 370-96-59

Свідоцтво про внесення до державного реєстру КВ № 6054 від 28.02.2018 р.